

kos zidovja kakor poprej enkrat, in če se to zgodi, planili bodo z vso močjo v mesto. Nasproti samostanu sv. Klare se je podrlo nekoliko sežnjev zidovja in Turki so bili že le-sem pridrli, — al Salm in naš Kacijanar sta jih vrgla nazaj, mnogo jih pobila, kdor pa je še zdrav ostal, tekel je, da ga peté niso dohajale. Razsip so kmalu proč spravili, kar pa se je dalo, so ga zopet skupaj strnili in podprli z močnimi tramovi; prsobran so napolnili z lesom in zemljo, iz razvalin podrtih hiš so pa nov zid potegnili za predorom.

Živeža je bilo še dovolj; da se je pogum budil, svirala je vojaška godba na več krajih; vsak odbit napad sovražnika naznanil se je kristjanom s trobentami in pavkami s stolpa sv. Štefana.

11. dne oktobra zjutraj ob osmih so pričeli Turki grozovito hudo naskakovati mesto pri „Štubenskih vratih“, med temi in „Koroškimi vrati“ se je bil naredil velik predor; sovražnik je prilomastil noter kakor pod obokom, pa tudi ta napad so Dunajčanje junaško odbili ne boječ se smrti. In evo! v pol tretji uri ležalo je sovražnika 1200 eden vrh družega! — Turek ni pridobil tudi pedi zemlje ne; sultan je sikal in pihal kot gad, togotil se in vedno nove čete noter podil kakor v mesnico. Al obleženci kristijanje so morali tudi pomoči dobiti; poklicali so sém še brambovcev na pomoč zoper Turške navale.

Ker je bilo zidovje od Avguštincev noter do „Štubenskih vrat“ podrto, poskusili so Turki še enkrat mesto napasti in sicer 12. dne oktobra ob eni, ob dveh popoldne in še ob sedmih zvečer. Zagnali so se noter vsi srditi — al le s takim vspehom kakor poprej — opravili niso nič.

Čuden strah jih navdaja, obupnost se jih loteva; prej vajeni le zmagovati, zdaj pa tako grdo pobitim biti razsrdilo jih je strašno. Celi oddelki so pokoršino odpovedali sultanu ter pobegnili na bližnje griče in vinske gorice. Častniki so hiteli za njimi, prosili jih z lepo, žugali jim, z biči jih tirali v nesrečno zidovje, a vse nič pomagalo ni. — Tako se v vojski godí, kedar vojake zapušča srčnost in pogum.

Deževalo je prej celi božji dan, zdaj pa se je lepo izvedrilo, polna luna prikukala je radovedna izza oblakov. Še enkrat pozno v noč nastane ruš in truš, naskok je bil na vse odprte kraje. Toda vojaki starega Salma, mnogoposkušeni že prej na Laškem pri Bikoki, Paviji zoper nepremagljive Švicarske pešce in Francoske orožnike (žandarme) in na Ogorskem zoper nezvestega Zapolija lahke konjike odbili so srečno še ta zadnji napad in sicer z majhnim trudom.

13. dne oktobra je bilo v sovražnikovem taboru vse tiho; to je bila sumljiva tihota kakor pred hudo uro. Dunajčanje so čutili, da bo jutri ali pojutrašnjim zopet soparen dan.

Sultan je razlil ves svoj srd; besen pokliče skupaj vse paše, tudi ago janičarov in vse imenitnejše vojaške uradnike v svoj šotor; očita jim boječnost, obljubuje denar, časti pa tudi osodepolno „svilnato vrstico“ — te se je bilo bati! — (ali so ga ž njo obesli ali pa zadušili; taka navada je pri Turkih še zdaj). Zdaj vsi prisežejo pri „bradi prerokovi“ — da se hočejo vredne skazati mahomedanske vojskine slave.

Turški stan je bil v mestu dobro znan in stari Salm pravi s svojega pozorišča na stolpu sv. Štefana: „Otroci moji (ljubi moji!) jutri bo zadnja, držite se hrabro kakor poprej in zmaga bo naša!“ — Te besede so šle od ust do ust in osrčile marsikaterega, naj pripomore k zmagi po svoji moči; in res: vsak moški bodi-si svetnega ali duhovskega stanu, je bil pripravljen za boj; starčki, žene in otroci delali so, kar so mogli

in kjer se je dalo, vse je bilo na nogah, „kar leze in kar gré.“ (Dal. prih.)

Politične stvari.

Dualizem v številkah.

Gospodje, ki v državnem zboru Dunajskem in Peštanskem zadnjih 10 let na prve gosli godejo, imajo navado, pri vsaki priliki s številkami dokazovati velike vspehe na finančnem polju Avstrijske monarhije. Liberalna stranka si pripisuje velike zasluge o tem, da se po davkih zdaj veliko več dohodkov steka v državno blagajnico, kakor pred liberalno dōbo, in s tem mislijo dokazati, kako dobro se godí ljudstvom Avstrijskim.

In zopet pred nami leži tak izkaz s številkami, namreč centralni računski sklep za l. 1876., v katerem se nahaja pregled dohodkov po direktnih in indirektnih davkih od leta 1868. do 1876. Ta pregled kaže bralcu, da so dohodki direktnih davkov (zemljiških, hišnih in dohodninskih) od leta 1868. do leta 1876. se res od 74 milijonov gold. pomnožili na 90 milijonov. Res, velik povišek! Ali je pa to pomnoženje davkovskih dohodkov vesela novica onim, ki davke plačujejo, to prepuščamo razsodbi tistim, ki uživajo to „liberalno dobroto“.

Namen tega članka je le, tem pomnoženim dohodkom tudi po številkah nasproti staviti stroške državne preteklih 10 let. Ta bilanca bode kazala, koliko pravice ima dandanes gospodujoča liberalna stranka ponašati se z gospodarstvom državnih financ.

V navedenem vladnem izkazu računskega sklepa beremo, da so državni stroški leta 1868. znašali 181 milijonov goldinarjev, al leto za letom potem so se množili stroški tako, da lansko leto (1877.) so znesli že 234 milijonov gold.

Skupna bilanca Avstrije in Ogorske po takem zadnjih 10 let kaže, da se je veliko veliko več potrosilo v tem času, kar liberalna stranka gospoduje, namreč, da po pobotanju dohodkov s stroški znaša primanjka 25 odstotkov.

Ker navadno veljá pregovor, da „številke same po sebi govorijo“, tū pač prav na glas vpijejo, kolikošna dobrota o denarnih zadevah je tudi dualizem Avstriji in Ogorski!

Književne stvari.

Dve nemški knjigi z ozirom svojim na slovanstvo.

„Dioscuren. Literarisches Jahrbuch“ — je ime znanstvenemu letopisu, katerega je na Dunaji osnoval in ga v jako patriotičnem smislu vreduje c. k. dvorni svétnik baron Falke-Lilienstein. Ta s sodelovanjem znanega pesnika Kajetana Čerri-a izhajajoči znanstveni almanah se odlikuje posebno s tem, da vsem Avstrijskim narodom radostno odpira svoje liste za spise njihove. In res nahajamo v letošnjem (sedmem) tečaju med mnogo drugo lepo tvarino več spisov slovanskih pisateljev, na priliko, grofa K. Zaluski-ja, Henrika Blumenstoka s člankom o „Dziady i“ Mickievicsa, Marije pl. Najmajerove, V. Milovana, Sojka, in — kar nas Jugoslovane še posebno zanima, izvrstno pisani životopis slavnega Hrvatskega pesnika P. pl. Preradovića od J. T. Z ozirom na vse to utegne pač opravičena biti želja, da bi ta letopis, ki

ne hodi enostranske nemške poti, čedalje več prijateljev našel tudi med slovanskim svetom. —cs.

„Vom hohen Norden. Aus meinem Tagebuche. Von Dr. Godfried Marschall, k. k. Hofkaplan. Wien 1877“ — se zove druga knjiga, v kateri pisatelj popisuje zanimive dogodbe potovanja v severne kraje noter do skrajnih naselišč Laponcev. S priprosto pa živo, reči smemo, plemenito besedo popisuje c. kr. dvorni kapelan dr. Marschall tudi izlet v Rusijo, kamor se je s pisateljem vred družbica popotnikov o priliki kongresa orientalistov podala in na tem potovanju tudi v Petrograd, „sveto Moskvo“, Novgorod in Varšavo prišla. Gospodu pisatelju gré hvala, da mu je v vsem popisu resnica bila vodnica, zato zasluži knjižica, da najde mnogo čitateljev. —cs.

Dobrovoljna kratkočasnica.

Pred nebeškimi vrati.

V časniku „Giornale di Udine“, ki nam včasi doide iz neznane prijazne roke, je ponatisnen pod gori navedenim naslovom kratkočasni članek, ki je iz Rima došel „Gazz. del Popolo di Torino“. Naj ga priobčimo tudi našim bralcem.

„Vsaka srečna ali nesrečna dogodba izbuja dobrovoljnost Pasquine (neke satirične Rimske štatve). Taka dogodba se je primerila zdaj. Pripoveduje se namreč, da, ko je general Lamarmora potrkal na vrata nebeška, mu jih sv. Peter ni hotel odpreti, češ, da ga ne more pustiti v nebesa zavoljo preobilih grehov, med katerimi je najhuji ta, da je prodril v Rim skozi vrata „Porta Pia“ in postal glavar Rimski. — General Lamarmora se izgovarja pred sv. Petrom, da je nedolžen, rekoč: „jaz sem bil general Italijanske armade in sem moral storiti, kar mi je zapovedal kralj.“ „Dobro“ — odgovori na to sv. Peter — „čakajva, da pride kralj Viktor Emanuel gori, potem bova videla, kdo ima prav, Vi ali kralj.“ — Čez nekoliko dni se res prikaže kralj, al sv. Peter mu ne odpre nebeških vrat, rekši, da je prevelike britkosti prizadjal sv. Očetu, namestniku Božjemu na zemlji. — Na to mu odgovori Viktor Emanuel: „Jaz sem bil zmirom najbolji prijatelj papežev; priča temu je to, da mi je za moj pogreb dovolil Pantheon in pa korarje Rimske.“ — „No, po takem morate še čakati“ — odgovori mu sv. Peter — „dokler papež ne pride, da od njega zvemo, ali je tudi res to, kar mi pripovedujete.“ — In tako čakata zdaj Viktor Emanuel in general Lamarmora pred nebeškimi vrati na prihod Pija IX., da se bode izkazalo, ali jima bode sv. Peter smel odpreti nebeška vrata ali ne.“

Naši dopisi.

Iz Rusije 27. jan. —η. — Preteklo leto sem večkrat končal dopis z vremenom. Ker je pa res, da „variatio delectat“ naj danes začnem z vremenom. Snega imamo toliko, da ga jaz v Rusiji toliko ne pomnim. Mraza (po tukajšnji navadi) to zimo še nismo imeli hudega; le nekaj malo dni decembra je padel toplomer po R. do 17 stopinj pod ničlo; večidel pa le od 3 do 8 stopinj. Ko se je prvi sneg pokazal, so poljedelci v več krajih na njivah odrezavali važe posevov ter jih tajali v hišah, prepričati se, koliko je mraz poškodoval ozimino. Pravijo, da ozimina po mrazu ni po vse vničena, le več ali manj poškodovana je. Ako bo spomlad ugodna, upati je tedaj, če ne dobre, pa vsaj srednje letine.

Osmana pa šo slavijo kot „velikega“ polkovodnika. Ako prašate, zakaj? vam odgovarjajo: zato, ker se je

držal v Plevni, odbivši tri napade, 5 mesecev! — V prvem trenutku radosti nad zmago so mu naše vojne oblasti skazovale največo čast. To je prav naravno, posebno tudi, ako se pomisli, da zmaga je tem sijajniša, ako zmagaš hrabrega protivnika. Turkofili pa in nemišlječi neturkofili merijo le čas, kako dolgo se je branil, in preštevajo število, koliko žrtev je Osmanova hrabrost požrla. Ako pa vse delo dobro in podrobno pregledamo, se pokaže, da Osman ni bil velik, ampak le majhen polkovodnik. Poglejmo le nekatere okoliščine. Spomladni Turški glavni poveljnik Kerim je imel prav zviti plan, katerega mu je narisal, kakor pravijo, Magjar Klapka. On je mislil Ruse pustiti v Balkanske gore, potem pa, ko bi Sulejman jih pobijal v čelo na Šipki, planiti na nje za hrbtom iz Razgrada in Vidina, tako, da bi jim celó odstop k Donavi bil odrezan. Pa kaj se zgodi? Kerim in Klapka sta načrt boja delala, Bog s pomočjo „velikega“ Osmana pa ga je naredil. Osman ni mogel dočakati, da bi naši zabredli v Klapkovo mrežo, ampak je, ko so se oni še čez Donavo motali, že hitel s svojimi 40.000 mož iz Vidina v Plevno, ter je spešil riti, kakor krt, jame v jilove griče, katerih nikakoršna topova krogla ne predira. Naš nemški general Šilder-Šuldner (nomen-omen) je napadel Osmanove okope s krdelom 7000 mož. In čujte! ko bi bila Šilder-Šuldnerjeva peščica junakov pregnala štiridesettisočno Osmanovo armado iz jam in okopov na gričih, tedaj Osman bi ne bil ostal „velik“ polkovodnik. Ko je Šilder-Šuldner izgubil v brezprimerno junaškem boji skoraj polovico malega krdela, je s 4000 mož, ki so ostali živi, stopil na bližnje griče, a „veliki“ Osman se ni upal spustiti za utrujenimi ostanki našega krdela, katere bil bi s svojo ogromno armado lahko pozobal, ampak strahopezljivo hitel je zarivati se še bolj globoko v jame na gričih. To je bilo 20. julija. Sledeči poldrugi teden je on potegnil k sebi iz Sofije, Niša, Vrace in drugih mest še 20.000 mož. On je tedaj imel na gričih za okopi 60.000 mož. To Osmanovo armado je 30. julija prijel general Kridener z 28.000 mož. Da zmagati pri tacih okoliščinah ni mogoče, to bil bi razumel tudi Kridener, ko bi bil vedel, da Osmanova armada je več kot dvakrat večja memo njegove. Vendar tudi tako, kdo je ostal junak? Kridener je izgubil nekoliko tisoč mož, med njimi več viših oficirjev, ter je odstopil, ko se je prepričal, da njemu, ako hoče vspešno se pomeriti s sovražnikom, je treba armade vsaj trikrat več. Osman se je spustil za njim, ali pobit je moral sramotno bežati v jame na griče. Osman je vendar ostal „velik“ polkovodnik, zakaj jame na gričih je obdržal, turkofili so mu slavo peli, pri tem pa trobili na vse trobente, da Rusija nima armade več. Kak kralj Friderik Veliki bil bi velel Osmana vstreliti za tak „velik“ polkovoški talent, posebno ko bil bi videl, da Osman čaka v svojih krtovih jamah ali smrti od glada ali pa sramotnega plenjenja, čeravno bil bi lahko po tej bitvi mirno odstopil in v Balkanih izril drugo Turkom bolj varno Plevno. Temu Osmanovemu sramotnemu čepenju za ilovimi okopi mi lahko protistavimo celo vrsto neslišano hrabrih bitev in sijajnih zmag. Kolikokrat so naši junaki na Lomu pod načelstvom cesarjeviča z manjimi silami pretepli dvakrat in trikrat več Turške trume! Znano je, da na Šipki 7000 naših junakov se je poldrugi teden z vspehom bilo s sedemtisočno armado Sulejmana ter prisililo ga ustaviti boj, ko je zgubil 25.000 mož. Sred silne zime o Božiči so naše armade prekoračile brezpotne Balkanske gore, tako, da vsesvetovna zgodovina nima enacega primera. V 6 dnevih je general Gurko, razpodivši Sofijsko Turško armado, pregazil po snegu s svojim odredom 25 milj ter pod Filipopoljem v prah